HALF YEARLY EXAMINATION, 2024-25

SANSKRIT

Time – 3:00 Hrs. **Class – VI** **M.M. : 80**

Date – 13.09.2024 (Friday)

Name of the student ____Section _____

निर्देशा: -
- सर्वे प्रश्ना: अनिवार्या: सन्ति ।
- प्रश्नानाम् उत्तराणि खण्डक्रमानुसारं क्रमेणैव लेखनीयानि ।
- प्रश्नपत्र चतुर्भागेषु विभक्तमस्ति अत: भागानाम् उल्लेख: करणीय: ।

<u>खण्ड: - क (अपठितावबोधनम् 10 अंका:)</u>

प्र.1 अधोलिखितं गद्याशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - [10]

रमणः एकः भद्रः बालः अस्ति। सः प्रातः षड्वादने उत्तिष्ठति। प्रातःकाले सः माता-पितरौ नमति। सः पुनः व्यायामं करोति। तत्पश्चात् सः स्नानं करोति। सप्तवादने सः दुग्धं पिबति फलं च खादति। तदनु सः विद्यालयं गच्छति। तत्र सः शिक्षकान् नमति। सः विद्यालये ध्यानेन पठति। सः तत्र संस्कृतम् अपि पठति। सः अशनान्तरे स्वमित्रैः सह भोजनं करोति। यदा सः विद्यालयात् गृहम् आगच्छति तस्य माता तस्मै भोजनम् यच्छति। सः विश्रामं करोति। ततः क्रीडाक्षेत्रे पादकन्दुकेन क्रीडति । गृहे सः गृहकार्यं करोति । तदनु सः भोजनं करोति। यदा निशायां सः पुनः पठति तदा तस्य जनकः प्रसन्नः भवति। रात्रौ दशवादने सः शयनं करोति ।

(I) एकपदेन उत्तरत -
1×4=4

(क) रमणः प्रातः कदा उत्तिष्ठति ? (षड्वादने / दशवादने)
(ख) सः प्रातः कौ नमति ? (माता-पितरौ / स्वमित्रैः)
(ग) माता तस्मै किं यच्छति ? (व्यायामं / भोजनं)
(घ) सः दशवादने किं करोति ? (शयनं / रमणः)

(II) पूर्णवाक्येन उत्तरत -
2×2=4

(क) तस्य जनकः कदा प्रसन्नः भवति ?
(ख) सः क्रीडाक्षेत्रे किं करोति ?

(III) यथानिर्देशम् उत्तरत–
1×2=2

क. "रमणः एकः भद्रः बालः अस्ति" अत्र क्रियापदम् किम् ?
(अस्ति / बालः)

ख. वचनम् लिखत - बाल:
(एकवचनम् / बहुवचनम्)

<u>खण्ड: - ख (रचनात्मककार्यम् 15 अंका:)</u>

प्र.2 चित्रम् दृष्ट्वा मञ्जूषायाः शब्दानां सहायतया पञ्च वाक्यानि रचयत– 2x5=10

एतत् चित्रम् , पाकशाला, एषा, पचति, चित्रे, अस्ति, फलानि, एषा, अम्बा, भोजनम्, हिमकरम्, सन्ति, शाकानि, अत्र

प्र.3 अधोलिखितं वार्तालापं मञ्जूषायाः सहायतया पूरयत – 1×5=5

[उद्याने, क्रीडिष्यामः, अद्य, आगमिष्यति, मातुलः]

अर्चना– (1). .... रविवासरः अस्ति।

श्रुति – श्वः तु मम (2) .... आगमिष्यति ।

अर्चना – किम् मातुलेन सह तव भगिनी अपि (3) .... ?

श्रुतिः – आम्। वयम् मिलित्वा (4) ....।

अर्चना– वयम् सर्वे (5) .... क्रीडिष्यामः।

खण्डः – ग [अनुप्रयुक्तव्याकरणम् – 20 अंकाः]

प्र.4 अधोलिखितवाक्यानाम् संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (केवलं वाक्यपञ्चकम्) 1×5=5

(क) वह जाता है । (ख) मोर नाचते हैं। (ग) बालक खाता है।

(घ) लता पढ़ती है । (ङ) लेखिका लिखती है । (च) शेर गरजता है ।

(छ) हाथी चलता है ।

प्र.5 शब्दरूपाणि लिखत –
1×5=5

फलैः, लताः, बालकेभ्यः, फलस्य, बालकात्

विभक्तिः	**एकवचनम्**	**द्विवचनम्**	**बहुवचनम्**
प्रथमा –	लता	लते	1..........
द्वितीया –	फलम्	फले	फलानि
तृतीया –	फलेन	फलाभ्याम्	2..........
चतुर्थी –	बालकाय	बालकाभ्याम्	3..........
पञ्चमी –	4..........	बालकाभ्याम्	बालकेभ्यः
षष्ठी –	5..........	फलयोः	फलानाम्

प्र.6 धातुरूपाणि लिखत – 1×5=5

पतसि, खादामः, चलतः, पठामि, पतति

	पुरुषः	**एकवचनम्**	**द्विवचनम्**	**बहुवचनम्**
(क)	प्रथमः –	चलति	1............	चलन्ति
	मध्यमः –	2............	पतथः	पतथ
	उत्तमः –	खादामि	खादावः	3............
(ख)	प्रथमः –	4............	पततः	पतन्ति
	मध्यमः –	पश्यसि	पश्यथः	पश्यथ

उत्तमः - 5............ पठाव: पठाम:

प्र.7 अधोप्रदत्तानि वस्तूनि गणयित्वा मञ्जूषातः संस्कृत संख्यावाचि पदानि चित्वा लिखत - **1×5=5**

एकः, सप्त, पञ्च, नव, त्रीणि,

(क) ________________

(ख) ________________

(ग) ________________

(घ) ________________

(ङ) 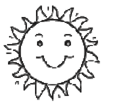 ________________

<u>खण्डः - घ (पठितावबोधनम् - 35 अंकाः)</u>

प्र.8 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - **[10]**

एषः समुद्रतटः। अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति। केचन तरङ्गैः क्रीडन्ति। केचन च नौकाभिः जलविहारं कुर्वन्ति । तेषु केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति । बालिकाः बालकाः च बालुकाभिः बालुकागृहं रचयन्ति। मध्ये - मध्ये तरङ्गाः बालुकागृहं प्रवाहयन्ति। एषा क्रीडा प्रचलति एव। समुद्रतटाः न केवलं पर्यटनस्थानानि। अत्र मत्स्यजीविनः अपि स्वजीविकां चालयन्ति।

(I) एकपदेन उत्तरत– **1×4=4**

(क) एषः कः? (समुद्रतटः / नौकाभिः)

(ख) के बालुकागृहम् प्रवाहयन्ति? (तरङ्गाः / क्रीडा)

(ग) अत्र जनाः किमर्थम् आगच्छन्ति ? (केचन / पर्यटनाय)

(घ) तरङ्गाः किं प्रवाहयन्ति ? (बालुकागृहम् / कन्दुकेन)

(II) पूर्णवाक्येन उत्तरत–
2x2=4

(क) बालिकाः बालकाः च बालुकाभिः किं रचयन्ति ?

(ख) अत्र (समुद्रतटे) मत्स्यजीविनः कां चालयन्ति ?

(III) निर्देशानुसारं उत्तरत– **1x2=2**

(क) **'जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति'** अत्र **कर्तृपदं** किम् ? (जनाः / पर्यटनाय)

(ख) **'केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति'** अत्र **क्रियापदं** किम् ? (कन्दुकेन / क्रीडन्ति)

प्र.9 प्रश्नानामुत्तराणि एकपदेन लिखत– **1×5=5**

(क) वृक्षाः कैः पातालं स्पृशन्ति? (पादैः / बालकैः)

(ख) वृक्षाः किं रचयन्ति ? (गृहम् / वनम्)

(ग) जनाः कुत्र स्वैरं विहरन्ति ? (जुहूतटे / नौकाभिः)

(घ) कौतुकेन वृक्षाः किं पश्यन्ति ? (स्वप्रतिबिम्बम् / वनम्)

(ङ) विहगाः कुत्र आसीनाः ? (शाखादोलासु / गृहेषु)

प्र.10 मञ्जूषातः कर्तृपदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -
1×5=5

लेखिका, बालकः, सिंहाः, त्रिचक्रिका, गायकः

(क) .... गायति ।

(ख) .... पश्यति ।

(ग) .... लिखति ।

(घ) .... गर्जन्ति ।

(ङ) .... चलति ।

प्र.11 मञ्जूषातःक्रियापदैः चित्वा वाक्यानि पूरयत– 1×5=5

(गायतः, नृत्यति, लिखन्ति, पश्यन्ति, विहरतः)

(क) सौम्या............।

(ख) चटके..............।

(ग) बालिके............।

(घ) छात्राः..............।

(ङ) जनाः ....।

प्र.12 कोष्ठकात् उचितपदप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत– 1×5=5

(क) अहं .... खादामि। (रोटिकायै / रोटिकाम्)

(ख) त्वं .... पिबसि। (जलम् / जलाभ्याम्)

(ग) वृक्षाः .... पिबन्ति। (पवनम् /पवनेन)

(घ) ताः............... लिखन्ति। (कथाम् / कथानाम्)

(ङ) आवाम्..................गच्छावः। (जन्तुशालासु / जन्तुशालाम्)

प्र.13 मञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत– 1×5=5

(अहम् , प्रायद्वीपः , पर्यटनाय, सङ्गमः , क्रीडा)

(क) कन्याकुमारीतटे त्रयाणां सागराणां .... भवति।

(ख) भारतदेशः .... इति कथ्यते।

(ग) जनाः समुद्रतटं .... आगच्छन्ति।

(घ) बालेभ्यः .... रोचते।

(ङ) .... पठामि।